

overtage et Brug paa de Betingelser, yder Samfundet en Gave, den bedste Gave, man kan yde, og det er sin Manddoms Kraft, men er sin Ildhu efter at skabe og frembringe — i første Instans til Gavn for sin Familie, men i videre Forstand til Gavn for hele Landet. Og hvad er vel en større Opgave her i Landet end den at dyrke Jorden saaledes, at den giver saa meget som muligt, hvad er vel en større Opgave end at forvandle slet drevet Herremandsjord til frugtbare og smukke Hjem, hvor der kan opvokse en sund Slægt og bo mange flere Mennesker, end der nu bor!

Det er denne Gave, som Smaamanden giver Samfundet. Og saa er der tillige en anden Ting — det maa jeg ogsaa pege paa. Man skal ikke være lyrisk her i denne Sal, man skal ikke komme med Kolonihavelyrik eller Husmandslyrik, det er sandt, men jeg vil alligevel med et Par Ord sige, at bagved hele denne Husmandsbævegelse ligger der i Virkeligheden et kønt menneskeligt Træk. Og det er det, at ved at skabe et selvstændigt Hjem, ved at skabe sig en Virkeplads, hvor Mands og Hustrus Ævner som Jorddyrkere kan finde deres fulde og rige Udfoldelse, skaber man Betingelser for, at Børnene kan vokse op i sunde og lyse Omgivelser — det maa jeg ogsaa understrege. Og jeg vil endnu en Gang sige, at den Mand, som gaar ind til et saadant Brug i disse Dage, gaar ikke ind til noget fikt og færdigt, men til Arbejde og Slæb, forhaabentlig til Gavn for ham selv — det bliver det jo i mange Tilfælde —, men ogsaa til Gavn for hele Landet.

Jeg vil i denne Forbindelse, medens jeg taler om Jordspørgsmaalene, nævne Ordet Ekspropriation. Det ærede Medlem Hr. N. C. Jensen udtalte nogle smukke Ord om Samfundets Grundpille: han kunde ikke fordrage Ordet Ekspropriation, for dette rokkede ved Samfundets Grundpille. Jeg synes netop, at den nuværende Samfundordning rokker ved Samfundets Grundpille, for det er Ejendomsretten. Vi Socialdemokrater vil netop have Ejendomsretten udviklet til at omfatte alle.

Maa jeg med et bestemt Eksempel nærmere vise, hvad det er, jeg mener. Jeg traf oppe i Holbæk-Kredsen en lille Husmand. Han havde 5 Tdr. Land, hvorpaa han holdt 4 Køer og et Par smaa Heste. Denne Mand var Arbejderson; han var Typen paa en Landarbejder af den gamle Slags. Jeg skal nu ikke oprulle for Dem det Billede, han gav mig af et Liv i Fattigdom og Slid, fra han som 7 Aars Dreng tumler ud af Huset for at gaa paa Arbejde, men jeg skal kun

sige, at han gennem disse mange Aar ved Slid paa Herregaarde og paa Teglværker 15—16 Timer om Dagen endelig ved den mest idérige Sparsommelighed havde sammensparet saa meget, at han kunde begynde at bygge sit Hjem op. Han havde sparet og spinket videre, til Trods for, at han havde en stor Børneflokk, og endelig faaet dette Brug stablet paa Benene. Endvidere havde han sammensparet sig et Par Tusinde Kroner for at kunne skaffe sig Kaution for endnu et Par Tusinde, og nu var hans Ærgerrighed — dog ikke alene hans Ærgerrighed, men en Betingelse for, at han virkelig kunde leve et nogenlunde menneskeværdigt Liv —, at han kunde faa mere Jord. Saa gik han til Gaardmanden paa den ene Side af hans Brug, som havde 90 Tdr. Land, og spurgte ham, om han kunde købe 3—4 Tdr. Land hos ham. Gaardmanden svarede nej. Han gik til Gaardmanden paa den anden Side af Bruget og fik samme Svar. Nu ligger den lille Husmand der indkilet mellem store Gaarde, han kan ikke røre sig, han er dømt til at forblive en fattig Mand hele Livet igennem. Hvad mangler han? Han mangler selvfølgelig en Ekspropriationslov. Og her rører jeg ved noget, som muligvis adskillige ærede Medlemmer af Venstre synes er den rene Rottgift. Men hvorfor? Jeg spørger: Er det Meningen med Ejendomsrettens Ukrænkelighed, at den ene Jordbruger, som har nok i Forvejen, skal have Ret til at nægte sin fattige Broder en Smule Jord, som den, der kommer af med Jorden, nærmest ikke føler Savnet af? Jeg siger derfor, at vi i dette og i mangfoldige andre Tilfælde trænger til en Ekspropriationslov, det vil sige Tvangsafstaaelse mod Erstatning. Hvad er nu det rette? Naar man griber i sin egen Barm og sætter sig i Husmandens Sted, vil man saa ikke sige: Denne Mand har moralsk Ret til at faa den Jord, som han ønsker, han har fortjent den Jord. Og vil det være nogen Uret mod de Gaardmænd, der omslutter hans Jord, at ekspropriere en Smule af deres Jord, mod at de fik deres Betaling for det? Det mener jeg ikke. Jeg anmoder ærede Medlemmer om at tænke herpaa, og jeg anmoder det ærede Medlem Hr. N. C. Jensen om ikke at ruske for stærkt i Samfundets Grundpiller, fordi en fattig Husmand ønsker at købe et Par Tønder Land af sin rige Nabo. Nej, Grundpiller i Samfundet og Grundpiller i Landbruget er den ene enkelte, at Jorden bliver dyrket saa godt som muligt, og det er netop det Fundament, vi søger at lægge. Om Jordspørgsmaalet vil jeg videre sige, at Smaafolks Kamp for at faa Jord, det er det